Minister Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.3.43.2025
Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałkini,

w odpowiedzi na oświadczenie Senatora Jarosława Rusieckiego złożone na 43 posiedzeniu Senatu RP 16 października 2025 r., w sprawie realizacji postulatów środowiska warsztatów terapii zajęciowej, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Kwotę dofinansowania rocznego pobytu uczestnika w warsztacie terapii zajęciowej zwiększono między a 2025 r. z 14 796 zł w 2015 r. do 35 196 zł. W odpowiedzi na sygnały środowiska warsztatów terapii zajęciowej, dotyczące wzrostu kosztów funkcjonowania tych placówek, w drugiej połowie 2025 r. podjęto kolejne działania legislacyjne ukierunkowane na podwyższenie wysokości wsparcia finansowego dla WTZ. W efekcie, 27 lutego 2026 r., Rada Ministrów przyjęła rozporządzenie zmieniające rozporządzenie w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym (Dz. U. poz. 260), które zwiększa dofinansowanie rocznego pobytu jednego uczestnika WTZ do 38 496 zł w 2026 r. i w latach następnych.

Zaproponowana wysokość środków przeznaczanych na działalność warsztatów terapii zajęciowej uwzględnia aktualne możliwości finansowe Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) i konieczność zapewnienia finansowania pozostałych zadań wynikających z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913, z późn. zm.) oraz programów Rady Nadzorczej PFRON.

Odnośnie do powiązania kwoty dofinansowania rocznego pobytu jednego uczestnika w WTZ z określonymi wskaźnikami należy zaznaczyć, że uwzględniając możliwości finansowe PFRON i konieczność realizacji innych zadań ze środków funduszu nie byłoby to zasadne. Kwestie dotyczące finansowania WTZ określają ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 1605, z późn. zm.). Wysokość dofinansowania kosztów rocznego pobytu osoby niepełnosprawnej zaliczonej do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zatrudnionej w zakładzie aktywności zawodowej (ZAZ) oraz wysokość dofinansowania kosztów rocznego pobytu jednego uczestnika w WTZ ustalono w § 5 ust. 2-4 rozporządzenia.

Wprowadzenie mechanizmu uzależniającego wysokość dofinansowania WTZ od określonych wskaźników wymagałoby przemodelowania zasad finansowania tego typu placówek i zmodyfikowania obowiązującego wzoru algorytmu. Wprowadzenie stałego mechanizmu corocznej waloryzacji kwoty dofinansowania wiązałoby się z istotnym ryzykiem dla stabilności finansowej funduszu. Niekontrolowany wzrost wydatków mógłby utrudnić planowanie budżetu PFRON. W perspektywie wieloletniej mogłoby to prowadzić do ograniczenia możliwości finansowania innych form wsparcia kierowanych bezpośrednio do

tel. 222-500-108
info@mrpips.gov.pl
https://www.gov.pl/web/rodzina
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa

osób z niepełnosprawnościami. Według danych PFRON kwota niezaspokojonych potrzeb w tym zakresie wyniosła w roku minionym ok. 750 mln zł.

Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (MRPiPS) na bieżąco monitoruje sytuację warsztatów terapii zajęciowej i nie wyklucza podejmowania dalszych działań w tym zakresie, adekwatnie do możliwości finansowych funduszu oraz zidentyfikowanych potrzeb systemowych.

Odnośnie do uznania pracy w WTZ za pracę w szczególnych warunkach informuję, iż pojęcia pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wprowadzono w celu ustalenia prac uzasadniających przejście na wcześniejszą emeryturę. Definicja i wykaz prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze zawarte w art. 3 ust. 1 i ust. 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1696, z późn. zm.) są efektem szczegółowej dyskusji, jaką prowadzono nad projektem tego aktu w zespołach problemowych Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych oraz w trakcie prac parlamentarnych z udziałem ekspertów z zakresu medycyny i ochrony pracy. W pracach wykorzystano wiele opinii i analiz uznanych ośrodków naukowo-badawczych. Ostatecznie, stosując obiektywne kryteria medyczne, sporządzono wykazy prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze, które załączono do ustawy o emeryturach pomostowych. W wykazach nie znalazły się prace wykonywane w WTZ.

Ustawa o emeryturach pomostowych była trzykrotnie merytorycznie badana - w tym w zakresie zgodności z Konstytucją definicji zawartych w jej art. 3 ust. 1-3 i kompletności załączników nr 1 i 2 - przez Trybunał Konstytucyjny, który orzeczeniami z dnia 16 marca 2010 r. Sygn. akt K 17/09, 25 listopada 2010 r. Sygn. akt K 27/09 oraz 3 marca 2011 r. Sygn. akt K 23/09 orzekł o jej zgodności z Konstytucją RP.

Należy podkreślić, że z wielu rodzajów prac związanych z opieką i terapią osób z niepełnosprawnościami za prace o szczególnym charakterze, które uprawniają do emerytury pomostowej uznano jedynie „prace personelu sprawującego opiekę nad mieszkańcami domów pomocy społecznej dla przewlekle psychicznie chorych, niepełnosprawnych intelektualnie dzieci i młodzieży lub dorosłych, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej”[1]. Nie ma zatem przesłanek, aby prace wykonywane w WTZ uznać za prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych.

Co do wynagrodzeń pracowników WTZ informuję, że katalog kosztów działalności warsztatu, które mogą być dofinansowywane ze środków PFRON określono w § 19 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2284). W przepisie ujęto m.in. koszty wynagrodzenia pracowników warsztatu, należnych od pracodawcy składek na ich ubezpieczenia społeczne, a także składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, Fundusz Solidarnościowy oraz odpisów na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych (w przypadku ich ponoszenia), a także koszty wpłat podstawowych i dodatkowych do pracowniczych planów kapitałowych w rozumieniu ustawy z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych (Dz.U. z 2026 r. poz. 192), finansowanych przez warsztat. Zgodnie § 13 ust. 3 rozporządzenia w sprawie warsztatów terapii zajęciowej kierownika i pracowników WTZ zatrudnia jednostka prowadząca warsztat. W świetle Kodeksu pracy to pracodawca zobowiązany jest do wypłaty wynagrodzeń i to on

[1] Zob. pkt 22 załącznika nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

decyduje o ich składnikach i wysokości. Zgodnie z art. 183c § 2 Kodeksu pracy wynagrodzenie obejmuje wszystkie składające się na nie składniki, bez względu na ich nazwę i charakter, a także inne świadczenia związane z pracą przyznawane pracownikom w formie pieniężnej lub innej niż pieniężna. Obowiązujące przepisy dają zatem pracodawcy swobodę w prowadzeniu zakładowej polityki płac i odpowiedniego wynagradzania pracowników, stosownie do potrzeb i możliwości finansowych jednostki, która warsztat prowadzi.

Informuję również, że w MRPiPS przygotowywane są rozwiązania mające na celu poprawę jakości działań realizowanych przez warsztaty terapii zajęciowej. Służyć temu ma wdrożenie Standardów funkcjonowania WTZ[2], które zakładają:

- podniesienie jakości i skuteczności działań realizowanych przez warsztaty terapii zajęciowej;
- przyjęcie prawa do samostanowienia uczestników WTZ za kluczową zasadę działania warsztatów;
- wzmocnienie prozatrudnieniowej roli WTZ;
- ujednolicenie metod działania na etapie diagnozy, tworzenia i realizacji indywidualnych programów rehabilitacji oraz oceny postępów uczestników;
- wzmocnienie współpracy WTZ z otoczeniem;
- podniesienie kwalifikacji kadry merytorycznej WTZ.

Projektowane rozwiązania wpisują się w założenia działania IV 1.4. Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030[3] pn. „Poprawa funkcjonowania warsztatów terapii zajęciowej".

Do Wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów wpisano projekt ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (numer projektu: UD348). Projekt zakłada m.in.:

- zmianę sposobu kwalifikowania do WTZ osób z niepełnosprawnością, które rokują osiągnięcie postępów w nabywaniu umiejętności w obszarze społecznym i zawodowym. Projekt przewiduje rezygnację z umieszczania w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności zapisu dotyczącego wskazania do uczestnictwa w terapii zajęciowej;
- wprowadzenie możliwości odbywania staży zawodowych przez uczestników WTZ;
- umożliwienie uczestnikowi warsztatu, który podjął pracę niezwłocznego powrotu do WTZ w przypadku niepowodzenia w pracy, do dnia upływu 4 miesięcy od momentu opuszczenia przez niego placówki w celu podjęcia zatrudnienia.

Ze względu na różnorodne stanowiska i oczekiwania dotyczące zmian w funkcjonowaniu warsztatów terapii zajęciowej prowadzony jest szeroki dialog z przedstawicielami środowiska tych placówek. Standardy wraz z projektami rozwiązań prawnych są przedmiotem rozmów prowadzonych z przedstawicielami WTZ.

Wybrane rozwiązania ze standardów poddano m.in. prekonsultacjom, które przeprowadzono w kwietniu i maju 2025 r. Ponadto, 3 marca br., odbyło się spotkanie z przedstawicielami WTZ z całej Polski oraz członkami Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych uczestniczącymi w pracach doraźnego Zespołu problemowego do spraw

[2] Standardy funkcjonowania WTZ, oprac.: A. Rąbel, I. Mikee, A. Gierej i in., Warszawa, październik 2023.
[3] Załącznik do uchwały nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r. w sprawie przyjęcia dokumentu Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 (M.P. poz. 218).

warsztatów terapii zajęciowej[4]. Tematem spotkania były m.in. propozycje zmian przewidziane w projekcie ustawy. Kolejne spotkanie z przedstawicielami zespołu odbyło się 29 kwietnia br.

Projekt będzie szeroko konsultowany m.in. ze środowiskiem WTZ i osób z niepełnosprawnościami również na kolejnych etapach procedowania.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Maja Nowak
Pełnomocnik Rządu do spraw Osób Niepełnosprawnych
Sekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

[4] Zespół został powołany uchwałą nr 4/2026 Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych z dnia 10 lutego 2026 r.